

Kullengal kaevati sõjahaud lahti

Läinud nädalavahetusel kaevati Kullenga külas välja viie ühishauda maetud sõduri säilmed, et need lähitulevikus ümber matta Vistlasse, kus plaanitakse avada memoriaal.

Kristi Ehrlich
kristi@virumaateataja.ee

Tamsalu vallavanema Toomas Uudebergi sõnul oli säilmete üleskaevamine üks osa kavast rajada Vistla külla memoriaal.

“Need viis sõdurit hukkusid samas lahingus nende meeste-

ga, kes on Vistlasse maetud,” rääkis vallavanem ettevõtmise tagamaadest.

“Leidsime, et selle lahinguga seotud langenuid peaksid viimse puhkepaiga ikka kõik koos samas paigas leidma,” ütles Toomas Uudeberg ja lisas, et mitmesugused metsaalused, nagu seda oli ka Kullenga park, pole kalmistuteks sobivad.

“Leidsime, et selle lahinguga seotud langenuid peaksid viimse puhkepaiga ikka kõik koos samas paigas leidma.”

Toomas Uudeberg

Uudebergi sõnul oli hukkunute lähedasi eelnevalt välja kaevamistest teavitatud ja nendega läbi räägitud.

Kullenga külas isakodus üles kasvanud Ilme Varts oli 1944. aastal 12aastane. “Meie läksime lahingute ajaks metsa rajatud kaevikusse, kui tagasi tulime, nägime koduõue ümbruses laipu,” rääkis ta lapseas kogetust.

“Needsamad hukkunud mehed olidki sinna puude alla maetud,” jutustas Ilme Varts, kelles väljakaevamine tekitas kurva meeleolu ja tõi meelde valusad mälestused möödunud aegadest.

Samas leidis ta, et hea on ikka näha, kui kõik langenud sõdurid on koos, mitte üksikult siiasinna maetud. “Mulle see ühishaua mõte meeldib,” ütles Ilme Varts.

Naine teadis rääkida vanaisa käest kuulnud lugu sõjategevuse algusest Kullenga kandis.

“Lahing oli olnud äge. Üks tank tuli Rakvere, teine Väike-

LAHING

- **Porkuni-Sauevälja-Loksa piirkonnas peeti 21. septembril 1944 verine lahing.**
- **Vistla külas, kus käis ägedaim sõjategevus, avatakse lahingu 63. aastapäeval memoriaal.**

Maarja poolt. Eesti väeosa tuli Kullenga suunast ja tahtis minna Porkuni poole, aga juba Kullenga legendikul algas lahing,” jutustas Ilme Varts, mida vanaisa sõjasündmustest omal ajal lapselapsele kõnelnud oli.

“Aga see haud seal puude all on ikkagi mälestus sellest, et sinna on inimesed maetud. Hukkunud eesti poisid,” lausub ta nukralt.

Ilme Vartsi vend Rein Runnel, kes senini elab Kullengal isakodus, arvas, et langenute lähedasi peaks ümbermatmisest kindlasti teavitama, kuid sõjahaudade lahtikaevamine temas enda sõnul erilisi emotsioone ei tekitanud. “Siin on igasugust elu nähtud,” ütles Rein Runnel.

Kullengal kasvanud Ilme Varts seisab kohal, kust viie langenud sõduri säilmed ümbermatmiseks üles kaevati.